

degustar os nosos platos con imaxinación, isto é, a comer millor. E tanto ten que se trate da cociña nosa que, por tan traida e levada, podemos xa chamar tópica, como de outras noticias dunha cociña apenas sabida ou máis en desuso si se quere, ou que sinxelamente tiñamos esquecida, como nos pasa con tantas cousas. No primeiro caso, o autor fainos chegar case sempre a súa certa opinión do bo "gourmet", en moitas ocasións en desacordo coa opinión máis ao uso ou máis consagrada polos recetarios de máis sona. E no segundo, traéndonos noticias, case sempre coa nota da anécdota persoal de cociñados que, ao millor, aparécenos como un raro froito que, o tiñamos por alleo ou que nos semella unha descuberta, esas raras descubertas das cousas que se teñen máis perto; pero que cando ún cae na conta, axiña se decata de algo que xa era do noso mundo, que remata de se nos revelar e que, ao cabo, é verdadeiramente noso.

Por suposto que este libro único (e decimos isto porque a nós antóxasenos que non hai outro parello) non é un recetario de cociña. Se fora iso, a verdade é que non sería moita cousa. É moito máis que iso: en realidade trátase da visión máis orixinal que deica hoxe nos foi dada da cociña galega, do que é, do que representa ou do que revela da nosa vida, da nosa comunidade, isto é, da nosa cultura. Porque este libro delicioso faltaba na cultura galega. E poder decir agora que xa o temos, e cheo de tanta orixinalidade, penso que é algo que debe ser saudado con ledicia e fervor. As noticias, experiencias ou suxerencias que atoparemos ao longo das súas páxinas, de certo que serán pra calquera —galego ou non— unha descuberta inesquecible.

Penso, ao cabo, que este libro será dos non moitos que axudan a crarificar un pouco máis en nós mesmos. De ben poucos libros se pode decir isto. De ahí o acerto, ao noso ver, de que a editora o presente como "manual", pois estamos certos de que iso é o que ha ser pra moitos: un guieiro indispensable pra millor castrar nesa realidade maravilhosa —como todas as realidades culturais dun pobo— que é a cociña galega. Por iso tamén agardamos que a todos lles haberá de ser de moito e bo proveito.

X. L. FRANCO GRANDE

O GALEGO DE LAGO GONZÁLEZ

Este ano o día das Letras Galegas estivo adicado á persoa do Arcebispo don Manuel Lago González, figura interesante da nosa Renascencia. A Cátedra de Lingüística e Literatura Galega da Universidade de Santiago, como en anos anteriores, publicou un opúsculo no que estuda, ao traveso das súas poesías, as características da linguaxe empregada polo autor¹.

Encétase cunha pequena *Introducción* sobor da vida e obra do Doutor Lago, cuns comentarios xerais sobre a lingua, ouxeto do traballo. Nos capítulos que seguen estúdase desde o punto de vista lingüístico todo o material poético, dividíndoo en cinco apartados:

Fonética, na que se estudan os seguintes rasgos: vacilación vocálica, a protético, *i* epentético, *e* paragóxico, asimilación en fonética sintáctica, seseo, aférese, crase, despalatalización, metátese, sínkopas, grupos consoánticos.

Morfoloxía, estudando nela: sufixo —ANU, —ANA, plurais dos nomes en —L, plurais dos nomes en —N, sufixo —ATE, sufixo —UTE, xénero trocado, formas dobres, flexión verbal.

Sintaxe, na que se estudan os rasgos: uso de *che* e *te*, o artigo, dativo de solidariedade, sintaxe do pronome átono, pronomes pleonásticos, *que de*, o verbo, locucións prepositivas, formas de reforzo, uso de *ben*.

¹ Cátedra de Lingüística e Literatura Galega. *Algunhas características do galego de Lago González*, Secretariado de Publicacións de la Universidad de Santiago, 1973.

Ortografía

Vocabulario, rexistrando os casos de castelanismos, hiperenxebrismos, cultismos, vulgarismos.

O sistema empregado nos distintos apartados é o mesmo: recóllense todos os casos que aparecen nas poesías, dos diversos rasgos estudados; facendo, en ocasións, comentarios de formas pouco frecuentes, ou de formas insólitas no galego; establecendo sempre unha comparanza co galego que damos en chamar "común", ao que se toma como paradigma.

Algúns rasgos están tratados con máis extensión, por ser máis característicos ou por apareceren con máis frecuencia no autor. Isto ocorre, por exemplo, coa vacilación vocálica, moi frecuente en Lago González; a fleción verbal na que se suliñan as formas que non seguen o paradigma xeral, destacando as formas contractas de imperativo, as formas apocopadas, os perfeitos en *—no*, as formas en *—stes* máis etimolóxicas que as formas evolucionadas en *—che*, os participios fortes, os verbos con alternancias no radical. Tamén é dabondo estenso o uso do dativo de solidaridade, sobre todo co pronomes de 2.ª persoa *che*.

Os rasgos que presentan distintas solucións, como o grupo *—CT*, o sufixo *—ANU*, o plural dos nomes en *—L*, *—N* aparecen con todas as súas formas rexistradas, suliñando a forma predominante. Deste xeito, vemos, por exemplo, cómo a forma máis frecuente empregada por Lago para a solución do sufixo *—ANU* é *—an*, propia do galego suroccidental, que aparez 19 veces fronte a 15 ocasións en que adouta outra das solucións. Vemos tamén que nos plurais en *—L* o predominio da forma castellanizante, *—les*, é absoluto.

Remata o traballo cunha pequena antoloxía na que se inclúen seis poesías e un anaco de prosa tihuado *Ensame de concencia*, de amena lectura.

M. L.

TIENDA DE LOS MILAGROS, por Jorge Amado ¹

Con el *—co* que é el e a súa literatura—, coa cidade da Bahía —que case é decir o mesmo— e con moitas cousas máis, Jorge Amado ten "feito" máis que escrito esta maravillosa "tenda dos miragres", que ven de se publicar en versión castelá. A palabra maravilla, dita agora ao comezo, non está demáis nin é un esaxero ao se referir á derradeira novela do conocido escritor brasileiro; pero maravilla no senso máis amplo, no de sorpresa, no de maxia, no de omnipotente facultade de trocar a realidade en fantasía criadora e vital.

O autor de *Dona Fior e os seus dous maridos* confesou hai pouco que o mestizo brasileiro, pra el, era o elemento importante no desenvolvemento cultural e social do Brasil. Un mestizo —Pedro Archanjo— é o persoaxe presente e ausente, ubícuo sempre, da súa novela. Como si tivese querido poñer na práctica a súa teoría, volvendo sobre de si mesmo unha vez máis, recreou primeiro con grande deleite, que se trasmite ao seu lector, e logo con inda máis grande verdade —que agardamos chegue intacta na súa mensaxe—, o mundo dun bahiano; é decir, o seu propio e amado mundo.

O desenfado, a alegría, a transformación da Bahía en gran cidade; as oposicións dos "nacionalismos" brasileiros —os enfrontamentos das súas cidades—; o mundo local e o mundo foráneo, éste derradeiro a traveso da visión dos inefables turistas; o pasado e o presente desa cidade na que os costumes ancestrais son, sinxelamente, o costume ou a vida; todo eso ten sido axuntado polo fabulador no libro de podente ironía e fonda humanidade que é *Tenda dos miragres*.

¹ Editorial Losada. Buenos Aires, 1972.

42

outubro
novembro
decembro 1973

GRIAL

RAMÓN PIÑEIRO: Carta a Don Manuel Rodrigues Lapa.

X. L. FRANCO GRANDE: Introducción a Álvaro Cunqueiro.

J. L. PENSADO: Emigración e promoción económica de Galicia no século XVIII.

X. VILAS NOGUEIRA: Federales e rexionalistas galegos no XIX. Un exemplo de mistificación histórica.

LOIS CASTRO NOGUEIRA: Relato.

GERALD DENLEY: Poemas galegos.

DAMASO ALONSO, RODRIGUES LAPA, ZAMORA VICENTE, PIEL, TAVANI, AGOSTINHO DA SILVA: No 1.º decenio da revista "Grial".

VIGO